

Lewis? Hoezo Lewis?

Wat Santiago de Compostella is voor katholieken is het Schotse eiland Lewis voor schakers. Of beter: zo zou het moeten zijn. Het eiland zou voor schakers die betekenis moeten hebben. Waarom? Omdat er in 1831 op het eiland unieke historische schaakstukken zijn gevonden, de zogenaamde "Lewis chessmen". Schaakstukken van ivoor die dateren uit de 12^e eeuw en die vermoedelijk afkomstig zijn uit Noorwegen of IJsland. Alle reden voor een positie van het eiland als bedevaartsoord voor schakers.

In september bezocht ik in Edinburgh het National Museum of Scotland, waar een aantal van de gevonden schaakstukken worden bewaard. De "Lewis chessmen" hebben er een prominente plek. Ook het British Museum is in bezit van een deel van de gevonden stukken, zeer tegen de zin van Schotse nationalisten. U zult het misschien niet geloven, maar in de concept-verdragsteksten voor de onafhankelijkheid van Schotland, waar in 2012 een referendum over is gehouden, waren afspraken opgenomen over de teruggave van de "Lewis chessmen" aan Schotland. Zozeer hecht men aan deze, inderdaad unieke, historische vondst.

Archeologen en historici hebben zich verbaasd over de sombere gezichtsuitdrukking van de gevonden schaakstukken. Ik vind die niet vreemd. Door de eeuwen heen is het belangrijkste handelsmerk van schakers hun bezorgde, liefst enigszins getormenteerde blik geweest. Niet-schakers misverstaan deze gezichtsuitdrukking zonder uitzondering voor nadenkend, intelligent of zelfs geniaal. Als schakers moeten we zuinig zijn op dit misverstand. Het legt ons geen windeieren. Zet in je cv dat je schaakt en gegarandeerd denkt men dat je uitzonderlijk slim bent. Sociaal gehandicapt misschien, maar op een onschuldige manier.

Laten we daarom de "Lewis chessmen" de positie geven die ze verdienen. De positie van onze voorvaderen. Onze helden.

Jan Willem Duijzer